

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

GEC PILOT STUDY MARKING GUIDELINE 2024 SESOTHO HOME LANGUAGE GRADE 9

Temakutlwiso

- *Letshwao le le leng bakeng sa karabo e nepahetseng.*
- *Ha ho letshwaho la halofo.*
- *Etsa (✓) feela ho karabo e nepahetseng.*

POTSO 1: MEMO

1.1	C	Mariha	✓
1.2	D	Ho ja meroho le ditholwana.	✓
1.3	A	o tlohela	✓
1.4	B	Batho mariha ba a ipata.	✓
1.5	C	O fana ka tataiso ya hore batho ba je dijo dife mariha.	✓
1.6	A	Batho ba tlohele ho ja dijo tse se nang molemo, ba je dijo tse matlafatsang mebele ya bona.	✓
1.7	A	ho ja dijo tse ahang mmele le ho ikwetlisa kamehla	✓
1.8	D	O lokela ho matlafatsa mmele ka tsela ya ho ikwetlisa le ho ja ka nepo.	✓
1.9	C	Phetheletso	✓
1.10	D	ba badedi ho ba bararo	✓
1.11	C	hore dijo di natefela motho ya di jang	✓
1.12	A	Nnete. Batho ba a nona mariha.	✓
1.13	B	Lehlabula ba nka bohato ba ho ikwetlisa ha mariha ba hlola ba robotse ba sa ikwetlise ho lekaneng.	✓
1.14	B	Re ja ho feta tekano mariha.	✓
1.15	C	maikutlo a ho tshoha	✓
1.16	B	Ho nwa metsi metsotso e 30 kapa e 60 pele o ja dijo ho ka fokotsa bongata ba dijo tseo o di jang.	✓
1.17	A	ke ho bontsha ho makala	✓
1.18	C	Mariha batho ba ja haholo ebile ba botswa.	✓

1.19	C	hore batho mariha ba ja dijo tse fosahetseng ebile ba ba botswa	✓
1.20	B	batho bohle	✓
1.21	A	se tsebisa mohopolo wa sehlooho wa tema	✓
1.22	B	ke ho bebofatsa mokgwa wa ho ja ditholwana	✓
1.23	C	o tla fetoha hobane ba filwe dikeletso tsa ho ja hantle	✓
1.24	A	Mariha motho o nona ho feta tekano.	
1.25	C	Mongodi o tshwenyehile ke mokgwa oo batho ba jang ka ona ebile o fana ka dikeletso tsa ho ja ka nepo.	✓

Potso 2: Ditema tsa ditshwantsho

Ela hloko: Potso 2.1 le 2.2 di tshwanela ho rekotwa mmoho jwalo ka dikarolo tsa potso ya bobedi.

- *Potso e ka nngwe e na le letshwao le le leng.*
- *Ha ho matshwao a halofo a tla ajwang.*

2.1 Papatso

Palo	Dikarabo tse lebelletsweng		
2.1.1	C	Tee ya lipton	✓
2.1.2	A	Kgotsofetseng	✓
2.1.3	C	ho hohela bareki	✓
2.1.4	C	Ya ho susumetsa moreki hore a reke sehlahiswa sena .	✓
2.1.5	D	E bontsha hore o thabetse motswako wa tee e se nang dikhalorisi.	✓

2.2 Khathunu

- O se ke wa fokotsa matshwao a moithuti bakeng sa diphoso tse tshwanang tse fetang bonngwe.
- *Ha ho matshwao a halofo a tla abelwang baithuti.*
- *Sehella diphoso tse entsweng ke baithuti mola, o se ke wa sebedisa letshwao (X).*

Palo	Dikarabo tse lebelletsweng	Tlhakisetso	Matswao
2.2.1	Phaposing ya borutelo ✓ KAPA sekolong ✓ KAPA univesithing ✓	Fana ka letshwao le le1 bakeng sa sebaka se nepahetseng.	[1]
2.2.2	Ke buka ya moithuti ✓ KAPA ke titjhere ya rutang baithuti ka phaposing ✓	Amohela e le nngwe e nepahetseng. bakeng sa mophetwa	[1]
2.2.3	Ke titjhere / ✓ KAPA Ho bonahala a ruta baithuti phaposing hape le moaparo wa hae o netefatsa sena ✓	Amohela karabo e le nngwe le e utlwahalang	[2]
2.2.4	a ho tsoha KAPA a ho makala KAPA a ho sarelwa	Fana ka letshwao le le 1 bakeng sa maikutlo .	[1]
2.2.5	E supa hore mosadi a sale hae a phehe ha monna yena a ya mosebetsing e leng sesupo sa ho re ha ba lekane. ✓	Letshwao le le 1 bakeng sa tlhaloso e nepahetseng ya diketsahalo Foreimeng ya B.	[2]
2.2.6	Ho kgalemelwa batho ba ntseng ba hatikela ditokelo tsa bong kaha batho bohle ba a lekana ✓	Letswao le le 1 bakeng sa karabo e utlwahalang e bontshang maikutlo	[1]

Palo	Dikarabo tse lebelletsweng	Tlhakisetso	Matswao
2.2.7	7.Tjhe, bukeng ya moithuti ho hlahella ho se lekanekane le ha feela mohlomphehi a ruta bana ka tekano ya banana le bashemane /ya bong. ✓	Matshwao a 2 bakeng sa karabo e utlwahalang e amanang le diketsahalo.	[2]

Potso 3: Kgutsufatso			
Mehopolo e lebelletsweng: Tse ding tsa dintlha tse latelang tse 7 kapa tse tshwanang le tsona.			
1.	E ja dijo tse ahang mmele tse hlophisitsweng hae mme o etse ditlhakiso tsa mmele kamehla.	<p>DIKAHARE: Letshwao le le 1 bakeng sa ntlha e lebaneng le e utlwisisehang.</p> <p>O se ke wa fokotsa matshwao bakeng sa mopeleto le thutapuo e fosahetseng ha di sa fetole moelelo.</p> <p><i>DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO:</i> <i>Ho qoba phoso ya hore matshwao a puo a fete matshwao a dintlha, abela puo matshwao jwalo ka ha ho bontshitswe ka tlase.</i></p> <p>Dintlha tse 1–3 tse nepahetseng; fana ka letshwao le le 1 Dintlha tse 4–5 tse nepahetseng; fana ka matshwao a 2 Dintlha 6–7 tse nepahetseng; fana ka matshwao a 3</p> <p><i>Se ke wa fokotsa matshwao bakeng sa sebopeho se fosahetseng, ho qotsa ka kotloloho ho tswa temeng , palo e fosahetseng kapa ho se balwe ha mantswe. Tshwaya dintlha ho fihla palong e batlahalang ya mantswe mme o tlohele a mang.</i> <i>Oseke wa fa moithuti matswao bakeng sa puo ha a qotsitse ka kotloloho hotswa temeng</i></p> <p><i>O se ke wa fokoletsa baithuti matshwao ha ba sa etsa .Tshwaya moralo le ha o sa phethahala.</i></p>	10
2.	Se nwe jwala haholo hobane bo na le dikilojoule tse etsang keketseho ya mmele.		
3.	Monono o fetelletseng o baka mafu a kang lefu la pelo,mofetshe le tswekere.		
4.	Ikwetlise metsotso e 30 letsatsi ka leng mme o etse ditlhakiso tse kang ho sesa, ho matha le ho otlolla maoto.		
5.	Fumana dikeletso ho moeletsu wa mahloko a kelello.		
6.	Sebedisa meriana eo o e filweng ke ngaka mme o latele ditaello ka tshwanelo.		
7.	O ka fokotsa monono o fetelletseng ka ho etsa oparaeshene ya ho theola mmele.		

Potso 4 MEMO

4.1	A	lebitsokgoboka	✓
4.2	A	Morapedi o sebedisa tlhahisoleseding e rutang bana dintho tsa bohlokwa.	✓
4.3	C	Simolla	✓
4.4	A	-ana	✓
4.5	C	Polelwanakgethi	✓
4.6	B	kaha	✓
4.7	A	le kgetha lebitso ho ya ka sebopeliso	✓
4.8	B	bukeng	✓
4.9	A	Mahlale a ho iphedisa a rutwa bana kampong ya thuto ya motheo.	✓
4.10	A	Bana ba rutwa mekgwa e nepahetseng ba sa le banyenyane.	✓
4.11	D	Batho ba ruta bana ho tsumaya ka ho ba tataisa.	✓
4.12	D	mof.	✓
4.13	D	Ao! Le batho ba baholo ba hloka thuto ya motheo?	✓
4.14	D	Yona	✓
4.15	C	Tlhahisoleseding	✓
4.16	B	Mongodi bukeng ena o mema bana bophelong ba lefatshe.	✓
4.17	D	Mmatlholo o re mongodi bukeng ena o memela bana bophelong ba lefatshe.	✓
4.18	B	Bana ba banyenyane ba ithuta ho tswa ho batho ba baholo.	✓
4.19	B	Ke seratswana se tsebisang mmadi mohopolo wa sehloho wa tema.	✓
4.20	C	buka	✓